

(כוונות בתקיעת שופר)

תורת שמואל (וככה-תרל"ז) ע' קי

קיצור. שהתורה היא בחינת תשובה, לגבי יוד. אמנם אוריינתא בלא דחילו ורחימו לא פרחת לעילא, לזה צריך להיות העלאה תחלה. וזהו שבקריאת שמע אמר "ואהבת את..." קודם: "והיו הדברים..." "כו" "ושנתם" כו' :

(ע). והנה כל זה הוא במי שלא חטא מעולם כלל, ועם כל זה צריך הוא לבחינת העלאה קודם הקישור לתורה. אבל מי שידוע בנפשו שחטא והעביר את הדרך, שע"י החטא ועון ע"י זה נעשה נפרד לגמרי וכ"ש חייבי כריתות שנכרת נפשו ממקור שרשה, ואי לזאת, הגם כי ע"י תשובה עילאה מקשרת, עם כל זה, צ"ל העלאה קודם, היינו בחינת צעקה פנימיות מעומקא דלבא, היינו מתוך תוך פנמיות נקודת הלב. כמה שכתוב: "צעק לבם אל אד". והנה הגם כי התשובה היא בכל עתובכל רגע, וכמארז"ל אם ראית שעבר עבירה בלילה אל תהרהר אחריו ביום-כי בודאי עשה תשובה. ונמצא כי התשובה מועלת בכל עת, וכתוב "שובה ישראל", "שובו אלי...", בלתי הגבלת זמן. עם כל זה הזמן המוגבל ומוכשר יותר הוא בר"ח אלו ועשרת ימי תשובה, שלכן נקראים ימי תשובה, שהם הם הימים אשר בהם ישוב האדם. וזה ענין מצות תקיעת שופר בראש השנה. שלכאורה מהו ענין שופר? שתוקעים בקרן של איל, וזה יעלה לנחת רוח לפניו ית'. אך הענין, דהנה נתבאר לעיל שלענין התשובה, צ"ל בחינת צעקה פנימיות מתוך תוך עומק נקודת הנפש כו', ולזה הוא התקיעה בשופר בחינת קול פשוט שהיא צעקה פשוטה מתוך ועומק לבבו על היותו נפרד מה' אחד כו'. והוא בקרן בהמה, ע"ש "אדם ובהמה תושיע ה'".

ונתבאר משל על זה בשם הבעש"ט ז"ל. למלך שהי' לו בן יחיד מלומד היטב שהי' חביב אצלו כבבת עינו ממש. ועלה בדעת האב ובנו, שיסע למדינות אחרות ללמוד חכמות ולידע הנהגת בני-אדם. אז נתן לו אביו המלך שרים ומשרתים והון רב, שילך ויתור במדינות ואיי הים למען יגיע הבן למעלה יתירה מכמו היותו אצל אביו בביתו. והיה ברבות הימים, וכל אשר נתן לו אביו הלך על הוצאות הדרך מהצטרכות תפנוקיו שהיה מורגל והעיקר במה שהוסיף תאוה על תאוותו בענינים רבים, שעלה לו זה להוצאה מרובה עד שמכר כל אשר לו, ובין כך הלך למדינה רחוקה, עד שגם אביו לא נודע שם כלל, ובאמרו שהוא בן מלך פלוני, מלבד שאינם מאמינים לו לא נודע כלל שם אביו. וכאשר ראה שכלתה כל תרופות תעלות, להחיות את נפשו בצר לו, עלה בלבו לחזור למדינת אביו. אבל מחמת אריכות הזמן, שכח גם לשון מדינתו, ובואו למדינתו מה יכול לעשות מאחר שגם הלשון שכח, והתחיל לרמז להם שהוא בן מלכם, והי' אצלם לשחוק. היתכן שבן מלך אדיר כזה, ילך קרוע ובלוי כל כך?! והכו אותו על קדקדו, ונעשה מלא פצעים וחבורות ומכה טרי'ה. עד שהגיע לחצר המלך והתחיל לצעוק בקול גדול, בכדי שיכיר המלך קולו. וכשהכיר המלך צועק מתוך דוחקו ונתעורר אצלו אהבת בנו וחבקו ונשקו כו'. וכך יובן הנמשל למעלה, שנשמות ישראל נקראו בנים למקום. שהגם שבן ואח אין לו, ע לכל זה, חבבן וקראן בנים, כמו שכתוב: "בני בכורי ישראל, וכתוב: "בנים אתם להוי' א-לוקיכם", והוריד הנשמה בגוף, שזהו כמשל בן המלך שהלך בדרך רחוקה בכדי להתלמד, היינו שע"י מצוות ומעשים טובים, ע"י זה מתעלים הנשמות בעילוי יותר נעלה מכמו שהי' מקודם. ואמנם

ע"י אהבת הגוף ותאוות הממון ושאר תאוות, האדם מתאוה להן, וע"י היותו משוקע כל כך, ע"י זה נתרחק מאד למקום שאינם יודעים כלל שם אביו, כמו שאמר פרעה: "מי הוי' אשר אשמע בקולו", "לא ידעתי את הוי'", והכל נקרא על שם מצרים. וכמו שהתבאר במדרש רבה. וע"י רחוק זה שכח כל מה שהי'ה רגילה בהיותה למעלה, שכחה לגמרי ונחסר אצלה הן ברוחניות כל מה שהי' לה, וגם בגשמיות הרי הוא מחוסר. וכמארז"ל: "הריעותי את מעשי וקפחתי את פרנסתי" ואריכות הזמן שגולים ומטולטלים,

מתדלדלים מכל וכל וכמו שכתוב: "וידל ישראל..." , והיינו בין ברוחניות ובין בגשמיות, וכנ"ל במשל, ששכח גם הלשון, והיינו בנמשל ענין הרגילה בדביקות אלקות, עד שהתחיל לשוב ולצעוק בקול פשוט, שאביו יכירו בטביעת עין דקלא, וזהו התקיעה בקול שופר שהוא בחינת צעקה פנימית דעומקא דלבא, איך שהוא מתחרט על העבר וקבל על עצמו להבא לשמוע בקול אביו. וע"י צעקה זו, מתעורר מלך מלכי המלכים הקב"ה, ומראה חיבתו לבנו יחידו, ומחל וסולח לו על העבר, שזה ענין יום הכפורים-יום מחילה וסליחה. עד שיום הראשון דחג הסכות, הוא ראשון לחשבון עוונות, כמאמרז"ל על פסוק: "ולקחתם לכם ביום הראשון. ומשל החיבוק זה ענין: "וימינו תחבקני" דחג הסכות, הקפת הסכך דסוכה וכ' כמו שהתבאר מזה במקום אחר

ועוד יש לומר משל על תקיעת שופר בראש השנה. כי הנה במתן תורה היה גם כן קול שופר כמו שכתוב: "ויהי קול השופר חזק", וכתוב: "ואת קול השופר". ונתבאר משל על זה בספר קדושת לוי מהרב הגאון החסיד מורנו הרב לוי יצחק ז"ל מבארדיטשוב: למלך בשר ודם שנסע ליער גדול להשתעשע ולקבל עונג מצידת חיות ועופות, עד שבא לעומק היער ולא מצא הדרך הנכון והישר, לשוב לביתו. וראה ביער אנשים כפרים ושאלם על הדרך ולא הכירו את המלך ולא ידעו מה להשיב לו כי מעולם לא ידעו את דרך המלך, הגדול הנכון והישר. עד שמצא איש חכם ונבון ושאלו על הדרך. אז הבין החכם שהמלך הוא, ונודעזע לאחוריו ושמע תיכף לרצונו, ויראהו את הדרך. כי מרוב חכמתו ידע את הדרך המלך הנכון והישר, ויולך את המלך לבית המלוכה, ויושב אותו על כסא מלכותו אשר בבית המלכות. וימצא האיש ההוא חן בעיני המלך מאד וינשאהו מכל שרי המלוכה, וילבישהו בגדים יקרים. ואת בגדיו ציוה והכניסם לבית גנזיו. ויהי אחרי ימים רבים חטא אותו האיש למלך ויקצוף עליו המלך, ויצו לשרים היושבים ראשונה במלכות, לשפוט אותו האיש כדין העובר על מצות המלך. ויצר להאיש ההוא כי ידע משפטו יהיה חרוץ לרע לו על דבר אשר חטא נגד המלך. ויפול לפני המלך ויבקש על נפשו שקודם שיצא דבר משפטו ימלא שאלתו בדבר א'חד והוא: להלביש אותם בגדים הראשונים שלו בשעה שהולך את המלך מהיער. וגם המלך ילבוש בגדי שהלך אז. וישא לו המלך לדבר הזה. ויהי כאשר לבש המלך את בגדיו הנ"ל והאיש את בגדיו הנ"ל זכר המלך את גודל החסד שעשה עמו אשר החזיר אותו לבית המלוכה וישיבהו על כסא מלכותו. ויכמרו רחמיו עליו וימצא חן וחסד לפניו והעביר את חטאתו מלפניו והשיבהו על כנו.

כל המשל הזה כן נחננו בני ישראל, בשעת מתן תורה, החזיר הקב"ה התורה על כל אומה ולשון ולא קבלוה. ואנחנו בני ישראל קבלנו התורה בשמחה וענג עד אשר קדמנו נעשה ונשמע. וקבלנו עול מלכות שמים ונמליכו למלך עלינו לקיים מצותיו וחוקיו ותורתו הקדושה. ועתה פשענו ומרדנו נגדו, ובראש השנה יראים אנחנו מיום הדין אשר בא במשפט על כל נעלם. ולכל איש נקצב משפטו לפי מעשיו. לכן אנחנו תוקעים בשופר, היינו באותו הלבוש שהיה במתן תורה, בכדי שיזכור שקבלנו התורה והמלכנו אותו בשופר.

כמו שכתוב: "ויהי קול השופר כו'". וגם כעת אנחנו ברצון זה כו' ועל ידי זכרון זכות זה מוחל לנו על כל עוונותינו ויכתבנו לחיים טובים לאלתר כו'. עד כאן לשונו. ועצם ענין שופר שהיה במתן תורה זהו בחינת ההעלאה שקודם המשכה כנ"ל. ולכן גם עכשיו בכדי שיהיה הדבקות להשם ע"י לימוד התורה, צ"ל ההקדמה לזה מראשית השנה בקול שופר שהוא בחינת צעקה פנימית כנ"ל. וכמו במתן תורה שקדם השופר לאמירת עשרת הדברות להורות לו הקדמה כללית, שקודם לימוד התורה כו'.

קיצור. ומי שחטא והעביר על הדרך צריך להיות תחילה ההעלאה בבחינת צעקה פנימית וזה ענין השופר, צעקה בקול פשוט. ומשל על זה שאביו יכירו על ידי הקול. כן הוא בחינת הצעקה שאביו שבשמים יכירונו על ידי הקול ועל ידי זה יסלח לנו כו' ועוד משל על זה מהרה"ג החסיד מהרלי"צ ז"ל מבארדיטשוב.